

Poradnik **dla organizacji pozarządowych**

Jak rozpocząć działalność społeczną? Stowarzyszenie „rejestrów”, stowarzyszenie zwykłe czy fundacja?

Źródło: Informacje zawarte w niniejszym Poradniku pochodzą z Portalu Organizacji Pozarządowych ngo.pl (www.poradnik.ngo.pl).

Najpopularniejsze formy organizacji pozarządowych to stowarzyszenia i fundacje. Podajemy najważniejsze informacje o sposobie ich tworzenia i funkcjonowania, oraz podstawowe różnice między nimi. To informacje szczególnie pomocne na starcie działalności społecznej.

Fundacje i stowarzyszenia. Przyjaciele lub majątek

Najpopularniejsze formy organizacji pozarządowych to stowarzyszenia i fundacje. Przy czym ustawa - Prawo o stowarzyszeniach rozróżnia dwa rodzaje stowarzyszeń, które dla ułatwienia będziemy nazywać jako stowarzyszenia „rejestrowe” i stowarzyszenia zwykłe.

Każde stowarzyszenie to organizacja, w której najwyższą władzę zawsze mają członkowie stowarzyszenia. Do jego założenia jest potrzebna grupa ludzi (min. 7 osób do utworzenia stowarzyszenia rejestrowego; min. 3 osoby przy stowarzyszeniu zwykłym). Do założenia stowarzyszenia nie jest potrzebny majątek.

Fundację zakłada fundator (lub fundatorzy), niezbędnym elementem do jej założenia jest majątek, a kto ma najwyższą władzę w fundacji – o tym stanowi jej statut.

Jeśli masz przyjaciół – załóż stowarzyszenie. Jeśli masz pieniądze – załóż fundację. To hasło, które dobrze oddaje różnicę pomiędzy tymi formami.

Którą formę wybrać jeśli chcesz prowadzić organizację pozarządową, jakie są podstawowe różnice pomiędzy stowarzyszeniem, stowarzyszeniem zwykłym a fundacją – wyjaśniamy poniżej.

Fundacja

Fundację ustanawia fundator (lub fundatorzy), wyposażając ją w majątek niezbędny do działania. Zgodnie z przepisami fundacja jest powoływana do realizacji celów społecznie lub gospodarczo użytecznych.

Pierwszym formalnym krokiem jest złożenie przez fundatora oświadczenia woli o ustanowieniu fundacji. Takie oświadczenie musi być złożone w akcie notarialnym (przed notariuszem) lub w testamencie. Jednak fundacja uzyskuje osobowość prawną i możliwość działania dopiero po zarejestrowaniu w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS).

Istotą fundacji jest istnienie majątku przeznaczonego przez fundatora na publicznie użyteczny cel. Opiekę nad majątkiem oraz odpowiedzialność za realizację celów przejmuje zarząd - po zarejestrowaniu fundacji w KRS.

Najważniejszym aktem prawnym regulującym działanie fundacji jest Ustawa o fundacjach. Ustawa ta zawiera stosunkowo niewiele zapisów i daje bardzo dużą swobodę w zakresie konstruowania statutu, czyli dokumentu w oparciu o który fundacja działa. To w statucie są opisane najważniejsze informacje o fundacji – m.in. o tym jakie fundacja ma organy władzy, ile osób musi być w tych organach, jak wygląda kwestia sprawowania władzy i podejmowania decyzji, kto dokonuje wyboru osób zasiadających we władzach fundacji. Co do zasady statut jest ustanawiany przez fundatora, co daje fundatorowi bardzo duży wpływ na to jak fundacja będzie funkcjonować.

Fundacja jest organizacją pozarządową, zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie - co oznacza m.in, że może uzyskać

status organizacji pożytku publicznego (OPP) i otrzymywać dotacje. Ma charakter niedochodowy - jej majątek jest przeznaczony wyłącznie do realizacji celów, dla których fundacja została ustanowiona, a nie podlega podziałowi między członków władz czy fundatora.

Ustawa o fundacjach wskazuje, że fundacja musi mieć zarząd. Nie ma obowiązku posiadania innych organów władz, ale może je mieć. O tym ile osób będzie w zarządzie i kto je wybiera decydują zapisy statutu. Fundacja nie ma członków. Co do zasady najwyższą władzę w fundacji ma zarząd, ale statut danej fundacji może też przewidzieć inne organy, które mają wpływ na działanie zarządu.

Stowarzyszenie (stowarzyszenie „rejestrowe” i stowarzyszenie zwykłe)

Prawo o stowarzyszeniach przewiduje dwie formy stowarzyszeń: stowarzyszenie i stowarzyszenie zwykłe. Są pomiędzy tymi formami podobieństwa, ale są też różnice. Podstawowa różnica jest taka, że stowarzyszenie jest rejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym (dlatego umownie, dla ułatwienia, **nazywamy je stowarzyszeniem rejestrowym**), a stowarzyszenia zwykłe są wpisywane do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez starostę.

Wszystkie stowarzyszenia (rejestrowe i zwykłe) są tworzone przez grupę osób (np. przyjaciół, bliższych i dalszych znajomych, członków rodziny), które mają wspólne zainteresowania (np. interesują się międzywojennym przemysłem polskim) lub wspólny cel (np. chcą uchronić przed zniszczeniem przedwojenną fabrykę). Razem chcą rozwijać swoje zainteresowania lub osiągnąć wyznaczony sobie cel (np. wpisać zabudowania fabryki do rejestru zabytków, odnowić ją itd.).

Podstawowe cechy każdego stowarzyszenia to:

- dobrowolność – oznacza swobodę tworzenia stowarzyszeń, dobrowolność przystępowania i występowania członków – nikt nie może nas zmusić do bycia członkiem stowarzyszenia,
- samorządność – to niezależność wobec podmiotów zewnętrznych i swoboda ustalania norm oraz reguł wewnętrznych,
- trwałość – oznacza, że stowarzyszenie istnieje niezależnie od konkretnego składu osobowego swoich członków (pod warunkiem, że będzie ich co najmniej 7 w stowarzyszeniu - 3 w zwykłym),
- niezarobkowy cel – oznacza, że celem stowarzyszenia nie jest przysparzanie członkom korzyści majątkowych (nie można podzielić majątku stowarzyszenia pomiędzy członków), w przeciwieństwie do spółek.

Najważniejszym aktem prawnym regulującym działanie stowarzyszenia jest ustawa - Prawo o stowarzyszeniach. Stowarzyszenie umożliwia realizację prawa do zrzeszania się i gwarantuje równe „bez względu na przekonania, prawo czynnego uczestniczenia w życiu publicznym i wyrażania zróżnicowanych poglądów oraz realizacji indywidualnych zainteresowań” (preambuła ustawy - Prawo o stowarzyszeniach).

Stowarzyszenie, podobnie jak fundacja, jest organizacją pozarządową zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Jako

organizacja pozarządowa podlega regulacjom ustawy o działalności pożytku, co w praktyce oznacza, np. możliwość ubiegania się o status OPP czy korzystania z dotacji od administracji publicznej.

Motorem działania stowarzyszenia są ludzie (członkowie). Często jest to grupa przyjaciół, którzy postanowili „coś” razem zrobić (np. zorganizować konkurs recytatorski) bądź też osoby, którym „coś” przeszkadza i chcą to zmienić (np. wesprzeć osoby niepełnosprawne czy pomóc bezdomnym zwierzętom z okolic).

Żeby założyć stowarzyszenie „rejestrów” trzeba zebrać co najmniej 7 osób - do założenia stowarzyszenia zwykłego wystarczą 3 osoby. Czasem są to osoby, które na początku prowadziły działalność społeczną jako grupa nieformalna. Np. może to być kilku miłośników filmu animowanego, którzy organizują mały otwarty pokaz filmów animowanych. Okazuje się on sukcesem i powstaje pomysł, aby rozwinąć tę działalność, zwłaszcza, że na pokazie zjawili się inni entuzjaści tej dziedziny. Od takiego pomysłu już tylko krok do sformalizowania tej działalności; łatwiej jest prowadzić pewne działania, np. zbierać pieniądze na zorganizowanie kolejnego przeglądu filmów, jako stowarzyszenie zarejestrowane w KRS. Może też okazać się, że w tym momencie wystarczy nam tylko zgłoszenie swojej działalności do starosty - powstanie stowarzyszenie zwykłe. Poniżej trochę bardziej szczegółowo zostaną omówione poszczególne formy stowarzyszeń: stowarzyszeń (tzw. „rejestrów”) i stowarzyszeń zwykłych.

Stowarzyszenie zwykłe

Trzy osoby wystarczą, by założyć stowarzyszenie zwykłe. Stowarzyszenia zwykłe działają w oparciu o regulamin (jest on odpowiednikiem statutu w stowarzyszeniach i fundacjach).

Nie potrzeba rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS), a wyłącznie w urzędzie (w starostwie).

Stowarzyszenie zwykłe nie ma osobowości prawnej jest tzw. „ułamną osobą prawną”. Może zaciągać zobowiązania, pozywać i być pozywane (ale zgodnie z orzecznictwem sądu, jeśli stowarzyszenie zwykłe chce wnieść sprawę do sądu, to wszyscy członkowie muszą w tej sprawie udzielić stosownego pełnomocnictwa, gdyż taka czynność jest uznawana jako „przekroczenie zwykłego zarządu”). Źródła finansowania to m.in. składki członkowskie czy dotacje, ale nie może prowadzić działalności ekonomicznej (odpłatnej albo gospodarczej).

„Stowarzyszenia zwykłe często mylone są ze stowarzyszeniami zarejestrowanymi w KRS. Tymczasem to zupełnie różne formy organizacji. Stowarzyszenia zwykłe z powodu prostszej struktury organizacyjnej nie mają osobowości prawnej. Od 20 maja 2016 r. mają więcej możliwości działania m.in. szersze niż do tej pory źródła finansowania działań.”

Działanie stowarzyszeń zwykłych reguluje ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach. Założenie stowarzyszenia zwykłego jest prostsze niż utworzenie stowarzyszenia zarejestrowanego w KRS. By je powołać wystarczą **już trzy osoby** – pełnoletnie, posiadające obywatelstwo polskie i niepozbawione praw publicznych. Osoby prawne takie jak firmy, spółki czy inne organizacje pozarządowe nie mogą być założycielami stowarzyszenia zwykłego; co więcej – nie mogą być również członkami takiej organizacji, ponieważ **w stowarzyszeniu zwykłym mogą zrzeczać się jedynie osoby fizyczne.**

Osoby zakładające stowarzyszenie zwykle decydują o jego nazwie i celu działalności, określają siedzibę stowarzyszenia i teren jego działania. Wybierają także swojego przedstawiciela lub zarząd, który będzie uprawniony do reprezentowania członków stowarzyszenia zwykłego wobec urzędu i innych podmiotów. Przedstawiciel (lub zarząd) podlega jednak pewnym ograniczeniom w reprezentowaniu stowarzyszenia zwykłego – w sprawach przekraczających zwykły zarząd, na dokonanie danej czynności zgodę i pełnomocnictwo powinni wyrazić zgodę wszyscy członkowie.

Wszystkie zasady obowiązujące w stowarzyszeniu zwykłym członkowie określają w regulaminie działalności, który stanowi najważniejszy dokument stowarzyszenia zwykłego.

Stowarzyszenie „rejestrowe”

Stowarzyszenie zarejestrowane w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) to jedna z najczęstszych form prowadzenia działalności społecznej w Polsce. Stowarzyszenie ma osobowość prawną, jest reprezentowane przez zarząd.

O tym, jaką formę stowarzyszenia wybrać – decydują założyciele stowarzyszenia, biorąc pod uwagę przede wszystkim to, czym i jak chcą się zajmować. Być może w naszym przypadku warto pomyśleć właśnie o zarejestrowaniu stowarzyszenia w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Stowarzyszenie zarejestrowane w KRS powołuje **co najmniej 7 osób**, które uchwalają statut stowarzyszenia i wybierają zarząd.

Tyle mówi ustawa – w praktyce założenie stowarzyszenia, krok po kroku można podzielić na:

1. Spotkanie co najmniej 7 osób (to przyszli członkowie stowarzyszenia) wokół wspólnego pomysłu.
2. Projekt statutu – zazwyczaj pisze go tzw. grupa robocza najbardziej zaangażowanych osób.
3. Zebranie założycielskie, na którym zostaje powołane stowarzyszenie i przyjęty jego statut, następuje też wybór władz.
4. Przygotowanie dokumentów potrzebnych do rejestracji w KRS.
5. Złożenie dokumentów do KRS.

Stowarzyszenie zwykłe czy rejestrowe?

Stowarzyszenie zwykłe

Stowarzyszenie zwykłe to uproszczona forma stowarzyszenia. Dzięki prostym zasadom tworzenia i rejestracji wydaje się kuszącą alternatywą dla tych, którzy obawiają się skomplikowanych wymogów dotyczących rejestracji stowarzyszenia w KRS. Jest to też odpowiednia forma, jeśli grupa chcąca założyć stowarzyszenie liczy mniej niż 7 osób.

Aby powstało stowarzyszenie zwykłe potrzeba minimum 3 osób, które uchwalają regulamin działania i wybiorą spośród siebie przedstawiciela lub zarząd. Następnie składają wniosek o wpis do ewidencji stowarzyszeń zwykłych do właściwego wydziału w starostwie powiatowym (może to być wydział spraw obywatelskich albo wydział spraw społecznych, w zależności od organizacji pracy urzędu). Jeśli starosta nie ma uwag i zastrzeżeń wobec celu powstania stowarzyszenia oraz złożonych dokumentów, wpisuje

stowarzyszenie zwykle do ewidencji. Ma na to 7 dni od dnia wpłynięcia dokumentów (art. 40a ust. 2 Prawa o stowarzyszeniach).

Stowarzyszenia zwykle nie mają osobowości prawnej, ale mogą zaciągać zobowiązania, nabywać prawa, pozywać i być pozywane (art. 40 ust. 1a). Zgodnie z orzecznictwem sądowym, do wniesienia sprawy do sądu w imieniu stowarzyszenia zwykłego, potrzebne jest pełnomocnictwo od wszystkich członków stowarzyszenia (nie ma takiego wymogu wobec stowarzyszenia "rejestrowego", tj. posiadającego osobowość prawną).

Stowarzyszenia zwykle mogą też korzystać z różnych źródeł finansowania (art. 42 ust. 2 i 3). Są to: składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku stowarzyszenia, ofiarność publiczna (zbiórki publiczne) oraz dotacje. Mogą również starać się o status organizacji pożytku publicznego.

Stowarzyszenia zwykle nie może:

- prowadzić odpłatnej działalności pożytku publicznego,
- prowadzić działalności gospodarczej,
- zrzekać osób prawnych,
- tworzyć oddziałów,
- łączyć się w związki stowarzyszeń.

Stowarzyszenie zwykle podlega ponadto określonym obowiązkom. Musi mieć numery NIP i REGON oraz musi prowadzić [księgowość: pełną](#) lub [uproszczoną ewidencję przychodów i kosztów](#). Stowarzyszenie zwykle musi składać do urzędu skarbowego deklarację dotyczącą podatku dochodowego od osób prawnych ([CIT-8](#)). Ponadto stowarzyszenia zwykle prowadzące pełną księgowość muszą też sporządzać i składać [sprawozdanie finansowe](#).

Decydując się na założenie stowarzyszenia zwykłego należy wziąć pod uwagę, że za zobowiązania (długi) stowarzyszenia zwykłego solidarnie odpowiadają wszyscy członkowie ze swojego majątku osobistego (odpowiedzialność ta powstaje jeśli organizacja nie ma majątku, z którego można spłacić dług, art. 40 ust. 1b). Nie ma takiej zasady w stowarzyszeniu rejestrowym, gdzie co do zasady długi organizacji są spłacane z majątku organizacji, a nie jej członków.

Stowarzyszenie rejestrowane w KRS

Stowarzyszenie rejestrowane w KRS musi mieć co najmniej 7 założycieli. Osoby planujące założenie stowarzyszenia przygotowują statut, a następnie organizują i przeprowadzają zebranie założycielskie. Podczas takiego zebrania podejmują decyzję o założeniu stowarzyszenia, przyjmują statut i wybierają władze. Stowarzyszenie musi posiadać zarząd i organ kontroli wewnętrznej (zazwyczaj nazywany komisją rewizyjną).

Po zebraniu trzeba przygotować cały wniosek rejestracyjny, który zarząd składa w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS). Wniosek o rejestrację w KRS, jeśli nie budzi wątpliwości powinien być rozpatrzony w ciągu 7 dni, ale praktyka pokazuje, że najczęściej trwa to znacznie dłużej.

Wraz z rejestracją w KRS stowarzyszenie uzyskuje nr NIP i REGON. Po zarejestrowaniu należy jeszcze złożyć w urzędzie skarbowym tzw. zgłoszenie identyfikacyjne na formularzu NIP-8. Zdecydowana większość stowarzyszeń będzie też potrzebowała rachunku bankowego, który prędzej czy później też zazwyczaj należy założyć (dane dotyczące rachunku bankowego również podaje się w formularzy NIP-8).

Stowarzyszenie rejestrowane w KRS ma dużo więcej różnych możliwości niż stowarzyszenie zwykłe. Może prowadzić bardzo szeroką działalność statutową (czyli działalność społeczną sformułowaną w statucie jako cel działania organizacji), która może być prowadzona w formie nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego. Dodatkowo może uruchomić działalność gospodarczą, która służy pozyskiwaniu funduszy na cele statutowe.

Stowarzyszenie rejestrowe może prowadzić działalność akcyjną, opierając się na pracy społecznej członków i wolontariuszy, ale może też być stale działającą organizacją, mającą biuro i zespół pracowników.

Poważnym atutem stowarzyszenia rejestrowego jest szeroki wachlarz możliwości pozyskiwania funduszy na działalność. Oprócz już wspomnianej działalności zarobkowej (odpłatnej działalności pożytku publicznego i działalności gospodarczej), może ono przyjmować darowizny, ubiegać się o dotacje od administracji publicznej, organizować zbiórki publiczne, przyjmować spadki czy 1%.

Oczywiście stowarzyszenie rejestrowe podlega wielu różnym obowiązkom, w tym sprawozdawczym, tak jak każdy inny podmiot prawny.

Stowarzyszenie rejestrowe posiada osobowość prawną, co m.in. oznacza ograniczenie odpowiedzialności członków za zobowiązania stowarzyszenia.

Zamiana – przekształcenie stowarzyszenia zwykłego w „rejestrowe”

Podjęwając decyzję, który rodzaj stowarzyszenia chce się założyć, trzeba wziąć pod uwagę swoje potrzeby i zasoby. Czy do planowanej działalności będą potrzebne większe fundusze? Czy ma być to działalność powtarzalna czy incydentalna? Czy dysponujemy grupą 7 zaangażowanych członków?

Obecnie jest już możliwe “przerejestrowanie” stowarzyszenia zwykłego w stowarzyszenie zarejestrowane w KRS.

Odwrotna sytuacja (zamiana rejestrowego w zwykłe) nie jest możliwa. Nie można też przekształcić stowarzyszenia w fundację, ani fundacji w stowarzyszenie.

Przed podjęciem ostatecznej decyzji naprawdę warto dokładnie wszystko sprawdzić, porządnie przemyśleć i przedyskutować wszystkie argumenty za i przeciw w gronie założycieli.

Jakie są różnice między stowarzyszeniem rejestrowym i fundacją? Która forma jest lepsza?

Nie da się powiedzieć, co jest lepsze, ale można wskazać różnice i podobieństwa pomiędzy stowarzyszeniem rejestrowym i fundacją, które mogą ułatwić podjęcie decyzji co założyć.

Poniżej porównujemy stowarzyszenia i fundacje – pokazujemy zarówno różnice, jak i podobieństwa pomiędzy nimi. Stowarzyszenia i fundacje to najbardziej typowe i najliczniejsze formy prawne, w jakich zakładane są i działają organizacje pozarządowe. Modelowo te dwie formy prawne różnią się w sposób zasadniczy, choć w praktyce ich działalność może być zbliżona.

Założyciele i członkowie

Stowarzyszenie zarejestrowane:

- min. 7 założycieli (osoby fizyczne),
- obywatele polscy (cudzoziemcy na wyjątkowych zasadach),
- osoby mające pełną zdolność do czynności prawnych,
- osoba prawna – jedynie jako członek wspierający, nie ma prawa głosu na posiedzeniach organów stowarzyszenia.

Fundacja:

- fundator/założyciel – jeden lub wielu (osoby prawne lub fizyczne),
- nie ma znaczenia obywatelstwo oraz miejsce zamieszkania,
- nie występuje pojęcie „członkostwa”.

Władze

Stowarzyszenie rejestrowe:

- walne zebranie członków
- komisja rewizyjna
- zarząd

Fundacja:

- zarząd
- organ kontroli wewnętrznej (rada fundacji, rada nadzorcza, komisja rewizyjna) – nieobowiązkowo.

Majątek i źródła finansowania

Stowarzyszenie rejestrowe:

Na etapie tworzenia nie jest potrzebny majątek (to ludzie stanowią „kapitał”).

Źródła finansowania:

- administracja centralna i samorządowa (np. dotacje),
- organizacje grantodawcze,
- osoby fizyczne i prawne (np. darowizny, zbiórki publiczne),
- własna działalność zarobkowa (odpłatna działalność pożytku publicznego, działalność gospodarcza),
- składki członkowskie.

Fundacja:

Podstawą działania fundacji jest majątek, w który fundację wyposaża fundator – tzw. fundusz założycielski ustanowiony przez fundatora, mogą to być zarówno pieniądze jak i ruchomości oraz nieruchomości.

Odrębny fundusz w wysokości min. 1000 zł przeznacza się na działalność gospodarczą.

Źródła finansowania:

- administracja centralna i samorządowa (np. dotacje),
- organizacje grantodawcze,
- osoby fizyczne i prawne (np. darowizny, zbiórki publiczne),
- własna działalność zarobkowa (odpłatna działalność pożytku publicznego, działalność gospodarcza).

Księgowość

Co do zasady stowarzyszenia i fundacje mają obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych. Obie formy obowiązują rachunkowe wyodrębnienie działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego oraz działalności gospodarczej. W niektórych sytuacjach zarówno stowarzyszenia jak i fundacje mogą wybrać prowadzenie uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów.

Podatki, ulgi i zwolnienia

Zarówno stowarzyszenia, jak i fundacje mają obowiązek płacenia podatku dochodowego od osób prawnych.

Mają też możliwość korzystania ze zwolnienia w przypadku realizacji celów, wymienionych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych.

Sprawozdawczość, kontrola

Stowarzyszenie:

- organem kontroli zewnętrznej i nadzoru jest starosta powiatu, na terenie którego mieści się siedziba stowarzyszenia,
- brak corocznych obowiązków sprawozdawczych z prowadzonej działalności statutowej (sprawozdanie merytoryczne),
- coroczny obowiązek składania CIT-8 do urzędu skarbowego,
- coroczny obowiązek składania sprawozdania finansowego – dla stowarzyszeń, które nie prowadzą uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów (tylko tzw. pełną księgowość).

Fundacja:

- organem kontroli zewnętrznej i nadzoru są: minister właściwy dla danej fundacji (wskazany w statucie przez fundatora - zwykle skojarzony z planowanymi obszarami działań fundacji) i starosta powiatu, na terenie którego mieści się siedziba fundacji,
- coroczny obowiązek sprawozdawczy z prowadzonej działalności wobec ministra wskazanego przez fundatora jako organ nadzoru (sprawozdanie merytoryczne),
- coroczny obowiązek składania CIT-8 do urzędu skarbowego,

- coroczny obowiązek składania sprawozdania finansowego – dla fundacji, które nie prowadzą uproszczonej ewidencji przychodów i kosztów.

Czy możemy działać społecznie w innych formach niż stowarzyszenia i fundacje?

Stowarzyszenia i fundacje to najczęściej wybierane formy działalności społecznej. Są też jednak inne możliwości – inne formy organizacji. Można też prowadzić działalność niesformalizowaną.

Przykładowe inne formy działania:

- **grupy nieformalne** – często prowadzenie działalności społecznej rozpoczyna się od utworzenia grupy nieformalnej, której działalność nie jest nigdzie rejestrowana. Np. może to być kilku miłośników filmu animowanego, którzy organizują mały, otwarty pokaz filmów animowanych.
- **kluby sportowe** – większość klubów sportowych działa w formie stowarzyszeń. Jeśli nie prowadzą działalności gospodarczej, to zazwyczaj są rejestrowane w ewidencji klubów sportowych w starostwie. Kluby sportowe bez działalności gospodarczej działające w formie stowarzyszeń działają na zasadzie stowarzyszeń "rejestrowych" - odmienne jest tylko miejsce rejestracji (nie KRS tylko ewidencja klubów sportowych u starosty).
- **komitety społeczne** - nie ma szczegółowych przepisów, które dotyczyłyby zakładania komitetów społecznych. Niektóre organizacje powstając przyjmują taką nazwę, ale działają jako stowarzyszenia zarejestrowane w KRS (np. Społeczny Komitet Opieki nad Starymi Powązkami im. Jerzego Waldorffa). Istnieją też komitety organizowane do przeprowadzenia zbiórki publicznej na określony cel, ich zakładanie reguluje ustawa o zasadach prowadzenia zbiórek publicznych.
- **rady rodziców** – czyli przedstawiciele wszystkich rodziców uczniów danej szkoły wybrani w demokratycznych wyborach. Reprezentują oni ogół rodziców w szkole, np. w kontaktach z radą pedagogiczną, oraz poza szkołą, np. we współpracy z radami rodziców innych szkół. Rada rodziców sama uchwała regulamin swojej działalności, który nie może być sprzeczny ze statutem szkoły lub placówki. Aby wspierać działalność statutową szkoły rada rodziców może gromadzić fundusze z dobrowolnych składek rodziców oraz innych źródeł. Zasady wydatkowania tych funduszy powinien określać regulamin rady rodziców.
- **ochotnicze straże pożarne** - również działają w formie stowarzyszeń oraz w oparciu o ustawę o ochronie przeciwpożarowej.
- **koła gospodyń wiejskich** - koła gospodyń wiejskich mogą mieć różne formy, w tym formę stowarzyszeń. Jest też jednak specjalnie dla nich dedykowany akt prawny – ustawa o kołach gospodyń wiejskich. KGW działające w oparciu o tę ustawę mają uprawnienia i obowiązki wynikające z tejże ustawy oraz są wpisywane do rejestru prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

- **związki zawodowe** – to organizacje, które powstają po to by reprezentować oraz bronić praw i interesów pracowniczych i socjalnych osób zatrudnionych. Związki zawodowe działają na podstawie ustawy o związkach zawodowych.

Organizacje kościelne

W Polsce istnieją też osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów ustaw o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku państwa do innych kościołów oraz związków wyznaniowych oraz ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. Kościoły i związki wyznaniowe mogą tworzyć kościelne osoby prawne np. parafie oraz inne jednostki organizacyjne i organizacje kościelne. Organizacje kościelne zrzeszają osoby należące do kościoła. Organizacje te są albo erygowane (powoływane) przez właściwą władzę kościelną albo zakładane przez wiernych za zezwoleniem odpowiedniej władzy kościelnej. Ich celem jest przede wszystkim działalność na rzecz formacji religijnej i kultu religijnego.

Organizacje katolickie lub odpowiednio inne organizacje wyznaniowe powstają za aprobatą władzy kościelnej i mogą mieć na celu działalność społeczno-kulturalną, oświatowo-wychowawczą i charytatywno-opiekuńczą. Do tych organizacji stosuje się odpowiednio przepisy Prawa o stowarzyszeniach. Organizacją kościelną jest np. Caritas Polska, Diakonia Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego, Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej ELEOS.